

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 20, 226, 227 IR 230
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (NR. TAP-17-521) (TAIS NR. 17-
5465)**

2017-04-28 Nr. NV-1109

1. Projekto rengėjas – Teisingumo ministerija.

2. Projekto tikslas – suderinti Baudžiamąjį kodeksą (BK) su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Konvencijos dėl kovos su užsienio šalių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose (toliau – Konvencija) reikalavimais ir EBPO darbo grupės dėl papirkinėjimo tarptautiniuose verslo sandoriuose preliminaromis rekomendacijomis Lietuvai.

3. Dabartinė situacija:

- BK 20 str. 6 d. nustatyta, kad pgl. BK neatsako valstybė, savivaldybė, valstybės ir savivaldybės institucija ir įstaiga bei tarptautinė viešoji organizacija. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo šios nuostatos išaiškinimą, nėra pakankamai aišku ar valstybės ir savivaldybių įmonės, akcinės bendrovės, viešosios įstaigos negalėtų bandyti remtis šia išimtimi.
- Baudžiamoji atsakomybė už papirkimą diferencijuojama pagal kyšio vertę, nepaisant to, kokią turtinę naudą iš papirkimo gavo papirkėjas.
- Teismų praktikoje, nagrinėjant bylas dėl kyšininkavimo, atsižvelgiant į tai, kad papirkimas gali būti padaromas tik tiesiogine tyčia, pabrėžiama, kad konstatuojant kyšininkavimą, reikia nustatyti būtiną kyšininkavimo požymį – kyšio davėjo pageidaujamą kyšio priėmėjo veikimą (neveikimą), t. y. ko siekė kyšio davėjas, kas EBPO ekspertų nuomone yra pernelyg aukštas įrodinėjimo standartas ir prieštarauja Konvencijos nuostatai, kurioje akcentuojamas tik papirkėjo ketinimas siūlant, žadant ar duodant kyšį, o ne tai, kaip tokį siūlymą, pažadą ar davimą suprato kyšio gavėjas.
- Pagal Lietuvos teismų praktiką, Lietuvoje teismai, sprenddami, ar asmuo laikytinas užsienio valstybės pareigūnu, t. y. prilygintinu valstybės tarnautojui asmeniu, atlieka gilią atitinkamo asmens funkcijų, galių ir kitų jo teisinio statuso aspektų analizę, kas neatitinka Konvencijoje nustatyto užsienio pareigūno apibrėžimo autonomiškumo reikalavimo, nes manytina, kad bylose dėl užsienio pareigūnų papirkinėjimo atitinkamai tektų įrodinėti užsienio pareigūno teisinį statusą toje valstybėje.
- Iki šiol Lietuvoje teismuose nagrinėtos korupcijos bylos buvo susijusios su veiksmais, atliktais vykdant valstybės tarnautojo ar jam prilygintino asmens įgaliojimus, todėl abejotina, ar teismų praktikoje papirkimu būtų laikomi atvejai, susiję su kyšiais už veiksmus (neveikimą), kurie nepriklauso valstybės tarnautojo ar jam prilygintino asmens kompetencijai, kaip to reikalauja EBPO Konvencija.

4. Esmė: Projektu siekiama BK:

- Nustatyti, kad valstybės ir savivaldybių įmonės, akcinės bendrovės, viešosios įstaigos BK 20 str., nustatančio juridinio asmens baudžiamąją atsakomybę, prasme nėra laikomos valstybės ar savivaldybės institucijomis ar įstaigomis (kurios pgl. BK 20 str. 6 d. neatsako pgl. BK), ir gali būti traukiamos baudžiamojon atsakomybėn.
- Numatyti kvalifikuotą papirkimo ir prekybos poveikiu nusikaltimo sudėtį, kai kyšiu papirkėjas siekia didesnės nei 250 MGL turtinės naudos sau ar kitam asmeniui.
- BK 227 str., numatančiame baudžiamąją atsakomybę už papirkimą, patikslinti, kad papirkėjas atsako pagal baudžiamąjį įstatymą, nepriklausomai nuo to, kaip konkrečiai jis suformuluoja

pageidavimą dėl paperkamo valstybės tarnautojo veikimo ar neveikimo vykdančią įgaliojimus, taip pat nepaisant to, kaip jo atliekamus veiksmus suprato paperkamas valstybės tarnautojas.

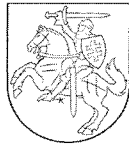
- Nustatyti, kad sprendžiant ar asmuo laikomas valstybės tarnautojui prilyginamu asmeniu, neturi įtakos jo turimas teisinis statusas pagal užsienio valstybės teisės aktus; taip pat kad valstybės tarnautojui prilyginamu asmeniu laikomi ir užsienio valstybėje teismines funkcijas atliekantys asmenys.
- Nustatyti, kad draudžiamas kyšininkavimas ir papirkimas ir tais atvejais, kai siekiama, kad valstybės tarnautojas atliktų (neatliktų) veiksmus, kurie neįeina į jo oficialias funkcijas.

5. Derinimas. Projektas su kitomis institucijomis nederintas, nes valstybės politikos baudžiamosios teisės srityje formavimas yra vienas iš Teisingumo ministerijai priskirtų veiklos tikslų. Projektas darbo tvarka aptartas su Generaline prokuratūra ir Specialiųjų tyrimų tarnyba.

Iki teikiant projektą pasirašyti Ministrui Pirmininkui, darbo tvarka įvertinti LRVK teisininkų 2017-04-26 išvadoje Nr. NV-1071 pateiktas pastabas.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: teikiamas Vyriausybės nutarimo projektas atitinka Vyriausybės programos prioritetinį uždavinį dėl Lietuvos siekio tapti EBPO nare.

7. Dalykinio vertinimo išvada. Siūloma svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2017-04-25 Nr. (1.5.)2T-920
Į 2017- Nr.

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO

Teisingumo ministerija teikia Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 20, 226, 227 ir 230 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projektas parengtas, siekiant suderinti Lietuvos Respublikos baudžiamuosius įstatymus su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) 1997 m. Konvencijos dėl kovos su užsienio šalių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose (toliau – Konvencija) reikalavimais ir EBPO darbo grupės dėl papirkinėjimo tarptautiniuose verslo sandoriuose (toliau – Darbo grupė) preliminaromis rekomendacijomis Lietuvai.

Pažymėtina, kad Lietuvos siekis tapti EBPO nare 2018 metais yra numatytas kaip vienas iš prioritetinių Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos uždavinių, o siekiant tapti EBPO nare reikalinga kiekvieno EBPO komiteto, įskaitant šią Darbo grupę, teigiama formali nuomonė. Darbo grupė, kuri tuo pačiu yra Konvencijos šalių narių konferencija, yra įtvirtinusi vienus iš griežčiausių šalių kandidačių priėmimo į EBPO kriterijų ir procedūrų. Siekiant užtikrinti iš Konvencijos plaukiančius įsipareigojimus, kuriuos Darbo grupė primygtinai įpareigojo Lietuvą užtikrinti, ir atsižvelgiant į tai, kad siekiant įstojimo į EBPO Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje numatytais terminais, nėra galimybių laukti, kaip toliau vystysis teismų praktika, siūlytina identifikuotus baudžiamojo įstatymo netikslumus nedelsiant spręsti teisėkūros būdu.

Įstatymo projektu siekiama BK:

1. Patikslinti, kad valstybės ir savivaldybių įmonės, akcinės bendrovės, viešosios įstaigos BK 20 straipsnio prasme nėra laikomos valstybės ar savivaldybės institucijomis ar įstaigomis ir gali būti traukiamos baudžiamojon atsakomybėn.

2. Numatyti kvalifikuotą papirkimo ir prekybos poveikiu nusikaltimo sudėtį, kai duodamu kyšių papirkėjas siekia didesnės negu 250 MGL turtinės naudos sau arba kitam asmeniui.

3. BK 227 straipsnyje patikslinti, kad papirkėjas atsako pagal baudžiamąjį įstatymą nepriklausomai nuo to, kaip konkrečiai jis suformuluoja pageidavimą dėl paperkamo valstybės tarnautojo veikimo ar neveikimo vykdant įgaliojimus, taip pat nepaisant to, kaip jo atliekamus veiksmus suprato paperkamas valstybės tarnautojas.

4. BK 230 straipsnyje įtvirtinti autonomišką užsienio valstybės pareigūno apibrėžimą, t. y. nuostatą, kad sprendžiant, ar asmuo laikomas valstybės tarnautojui prilyginamu asmeniu, neturi įtakos jo turimas teisinis statusas pagal užsienio valstybės teisės aktus. Taip pat patikslinti, kad valstybės tarnautojui prilyginamu asmeniu laikomi ir užsienio valstybėje teismines funkcijas atliekantys asmenys.

5. BK patikslinti, kad pagal baudžiamąjį įstatymą draudžiamas kyšininkavimas ir papirkimas ir tais atvejais, kai kyšiu siekiama, kad valstybės tarnautojas atliktų (neatliktų) veiksmus, kurie neįeina į jo oficialias funkcijas.

Išsamiau įstatymo projektas aptartas įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

Įstatymo projektas atitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą ir jos įgyvendinimo plano 3.3.3 darbo „Kovos su korupcija sistemos tobulinimas“ 2 ir 3 veiksmus.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ Nr. 851, 7 punktą valstybės politikos baudžiamosios teisės srityje formavimas, organizavimas, koordinavimas ir jos įgyvendinimo kontrolė yra vienas iš Teisingumo ministerijai priskirtų veiklos tikslų, įstatymo projektas su kitomis institucijomis derintas nebuvo. Tuo pačiu pažymėtina, kad Įstatymo projekto rengimo metu Darbo grupės pateiktos preliminarios rekomendacijos Lietuvai ir pagrindinės šio įstatymo projekto nuostatos buvo aptartos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu sudaryto Baudžiamojo kodekso priežiūros komiteto 2017 m. balandžio 13 d. posėdyje. Be to, Įstatymo projektas darbo tvarka aptartas su Generalinės prokuratūros ir Specialiųjų tyrimų tarnybos ekspertais.

Įstatymo projektą parengė Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. paštas simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus vedėjas Darius Mickevičius (tel. (8 5) 266 2966, el. paštas darius.mickevicius@tm.lt).

Atsižvelgdami į tai, kad Įstatymo projektas numatytas svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2017 m. pavasario sesijos metu, o Darbo grupės ekspertų preliminarios rekomendacijos Lietuvai buvo gautos ir įvertintos tik šiomis dienomis, **prašome įstatymo projektą įtraukti papildomu klausimu į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 26 d. darbotvarkę.**

PRIDEDAMA. 13 lapų.

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 20, 226, 227 IR 230
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI**

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 20, 226, 227 ir 230 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui ir pateikti jį Lietuvos Respublikos Seimui.
2. Įgalioti teisingumo ministrę Mildą Vainiutę, o jai negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Paulių Griciūną atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytą įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

*Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė*

Simona Mesonienė
2017-04-25

Teisingumo ministrė

Milda Vainiutė

2017-04-25

LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 20, 226, 227 IR 230 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 20, 226, 227 ir 230 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BK projektas) parengtas, siekiant suderinti Lietuvos Respublikos baudžiamuosius įstatymus su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) 1997 m. Konvencijos dėl kovos su užsienio šalių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose (toliau – Konvencija) reikalavimais ir EBPO darbo grupės dėl papirkinėjimo tarptautiniuose verslo sandoriuose (toliau – Darbo grupė) rekomendacijomis. Pažymėtina, kad Lietuvos siekis tapti EBPO nare 2018 metais yra numatytas kaip vienas iš prioritetinių Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos uždavinių, o siekiant tapti EBPO nare reikalinga kiekvieno EBPO komiteto, įskaitant šią Darbo grupę, teigiama formali nuomonė.

Darbo grupė, kuri tuo pačiu yra Konvencijos šalių narių konferencija ir yra įtvirtinusi vienus iš griežčiausių šalių kandidačių priėmimo į EBPO kriterijų ir procedūrų, yra nustatiusi, kad Darbo grupė formalią nuomonę dėl bet kurios šalies kandidatės (įskaitant ir Lietuvą) priėmimo į EBPO pateikia tik po to, kai:

- 1) šalis kandidatė tampa pilnateise Darbo grupės nare (Lietuva ja tapo 2017 m. vasario mėn.);
- 2) ratifikuoja Konvenciją (Lietuva ratifikavo 2017 m. balandžio 20 d.);
- 3) šalies kandidatės atžvilgiu Darbo grupė atlieka I ir II fazės vertinimą (I fazės galutinis vertinimas numatomas 2017 m. birželio mėn., II fazės galutinis vertinimas – priklauso nuo I fazės vertinimo rezultatų, bet ne anksčiau 2017 m. gruodžio mėn.);
- 4) šalis kandidatė įgyvendina visas ar bent pagrindines Darbo grupės I ir II fazių vertinimo metu Lietuvai pateiktas rekomendacijas.

2016 m. birželio mėn. Darbo grupės posėdyje vykusiam išsamiam Lietuvos vertinime buvo konstatuota, kad daugeliu aspektų Lietuva atitinka prisijungimo prie Konvencijos kriterijus, tačiau jos teisinė bazė dar nėra pakankama, ypač, kiek tai susiję su juridinių asmenų baudžiamąja atsakomybe, iš nusikalstamos veikos gautų pajamų konfiskavimu, tarpininkų ir trečiųjų asmenų panaudojimu papirkimo nusikaltime. Lietuvai adresuotame Darbo grupės pirmininko 2016 m. liepos 8 d. laiške buvo išvardinti Darbo grupės nustatyti keturi pagrindiniai ir trys papildomi netikslumai, kuriuos Lietuva buvo pakviesta pašalinti kuo skubiau. 2016 m. lapkričio 10 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtu Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 20, 225, 226, 227, 230 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymu Nr. XII-2780 buvo pašalinti visi keturi pagrindiniai ir vienas papildomi Darbo grupės nurodyti netikslumai (tik dėl dviejų papildomų netikslumų tuo metu nepavyko surasti EBPO darbo grupę tenkinančio sprendimo). Atsižvelgdama į tai, Darbo grupė 2016 m. gruodžio mėn. teigiamai įvertino Lietuvos pažangą ir pasiūlė EBPO Tarybai priimti Lietuvą į Darbo grupę. 2017 m. vasario mėn. EBPO Tarybos kvietimu Lietuva oficialiai tapo Darbo grupės nare ir įgijo teisę ratifikuoti Konvenciją.

Darbo grupės pirmininko 2017 m. vasario 6 d. laišku Lietuva buvo pasveikinta tapus pilnateise Darbo grupės nare ir tuo pačiu pakviesta pašalinti likusius du papildomus netikslumus (dėl kaltės reikalavimų papirkimo nusikaltime ir dėl valstybės valdomų įmonių baudžiamosios atsakomybės). Be to, 2017 m. kovo 23 d. Lietuvai buvo pateiktas Darbo grupės I fazės Lietuvos vertinimo ataskaitos projektas, kuriame Lietuvai pateikiamos naujos preliminarios pastabos dėl baudžiamųjų įstatymų.

Siekiant užtikrinti iš Konvencijos plaukiančius įsipareigojimus, kuriuos Darbo grupė primygtinai įpareigojo Lietuvą užtikrinti, ir atsižvelgiant į tai, kad siekiant įstojimo į EBPO Vyriausybės programoje numatytais terminais, nėra galimybių laukti, kaip toliau vystysis teismų praktika, siūlytina identifikuotus baudžiamojo įstatymo neaiškumus spręsti teisėkūros būdu.

Parengtu BK projektu siekiama:

1. Patikslinti, kad valstybės ir savivaldybių įmonės, akcinės bendrovės, viešosios įstaigos BK 20 straipsnio prasme nėra laikomos valstybės ar savivaldybės institucijomis ar įstaigomis ir gali būti traukiamos baudžiamojon atsakomybėn.

2. Numatyti kvalifikuotą papirkimo ir prekybos poveikiu nusikaltimo sudėtį, kai duodamu kyšių papirkėjas siekia didesnės negu 250 MGL turtinės naudos sau arba kitam asmeniui.

3. BK 227 straipsnyje patikslinti, kad papirkėjas atsako pagal baudžiamąjį įstatymą nepriklausomai nuo to, kaip konkrečiai jis suformuluoja pageidavimą dėl paperkamo valstybės tarnautojo veikimo ar neveikimo vykdant įgaliojimus, taip pat nepaisant to, kaip jo atliekamus veiksmus suprato paperkamas valstybės tarnautojas.

4. BK 230 straipsnyje įtvirtinti autonomišką užsienio valstybės pareigūno apibrėžimą, t. y. nuostatą, kad sprendžiant, ar asmuo laikomas valstybės tarnautoju prilyginamu asmeniu, neturi įtakos jo turimas teisinis statusas pagal užsienio valstybės teisės aktus. Taip pat patikslinti, kad valstybės tarnautoju prilyginamu asmeniu laikomi ir užsienio valstybėje teismines funkcijas atliekantys asmenys.

5. BK patikslinti, kad pagal baudžiamąjį įstatymą draudžiamas kyšininkavimas ir papirkimas ir tais atvejais, kai kyšių siekiama, kad valstybės tarnautojas atliktų (neatliktų) veiksmus, kurie neįeina į jo oficialias funkcijas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamentas (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. paštas simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus vedėjas Darius Mickevičius (tel. (8 5) 266 2966, el. paštas darius.mickevicius@tm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1. 2016 m. birželio 17 d. Darbo grupės atliktame išsamiaame Lietuvos vertinime, be kita ko, buvo rekomenduota patikslinti ir šiuos klausimus: 1) patikslinti, ką būtina įrodyti dėl tyčinės kaltės (*mens rea*) traukiant baudžiamojon atsakomybėn už užsienio valstybės pareigūno papirkimą (Konvencijos 1 straipsnis); 2) užtikrinti, kad atsakomybė už užsienio valstybių pareigūnų papirkinėjimą taikoma be išimties visoms valstybinėms ir valstybės valdomoms įmonėms (Konvencijos 2 straipsnis).

Be to, 2017 m. kovo 23 d. Lietuvai pateiktame Darbo grupės I fazės Lietuvos vertinimo ataskaitos projekte, Lietuvai, be kita ko, buvo nurodytos šios preliminaros naujos pastabos dėl baudžiamųjų įstatymų:

1) Lietuvos teismų praktika yra nustačiusi aukštus įrodinėjimo standartus, aiškinant subjektyviąją papirkimo nusikaltimo pusę. Keliose bylose Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo būtinybę įrodyti, kaip pareigūnas suvokė kyšio davėjo veiksmus bei tiksliai parodyti, ko kyšio davėjas siekė mainais už kyšį. Šis aukštas tyčios įrodinėjimo standartas prieštarauja Konvencijos 1 straipsniui, kuriame kalbama vien tik apie kyšio davėjo tyčią (ketinimus), siūlant, žadant ar duodant kyšį.

2) Neaišku, ar užsienio pareigūno apibrėžimas (BK 230 straipsnio 2 dalis) apima asmenis, einančius teisėjo pareigas užsienyje. Be to, sprendami, ar asmuo yra laikytinas pareigūnu, Lietuvos teismai atlieka gilią atitinkamo asmens funkcijų, galių ir kitų jo teisinio statuso aspektų analizę. Šis metodas neatitinka Konvencijoje nustatyto užsienio pareigūno apibrėžimo autonomiškumo reikalavimo ir būtų didelė kliūtis būsimose bylose dėl užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimo, nes tektų įrodinėti atitinkamo užsienio pareigūno teisinį statusą toje valstybėje.

3) Lietuvos pateikta teismų praktika kelia abejonių, ar užsienio valstybės pareigūno papirkimu būtų laikomi atvejai, susiję su kyšiais už veiksmus (neveikimą), kurie nepriklauso pareigūno kompetencijai. Iki šiol nagrinėtos korupcijos bylos buvo susijusios su veiksmais, atliktais

vykdant pareigūno įgaliojimus. Tai neatitinka Konvencijos reikalavimo apimti atvejus, kai kyšiai yra sąmoningai siūlomi užsienio pareigūnams mainais už veiksmus, kurie neįeina į oficialias jų funkcijas.

4) Iš Lietuvos teisės aktų ir teismų praktikos nėra aišku, ar, atsižvelgiant į Konvencijos 1 straipsnį, Lietuva gali visais atvejais traukti atsakomybėn visų rūšių valstybės valdomas įmones už užsienio pareigūnų papirkinėjimą. Šis aiškumo trūkumas kelia ypatingą susirūpinimą, nes Lietuvoje šiuo metu veikia 128 valstybės valdomos įmonės, kurios turi vieną iš dviejų teisinių formų.

5) Už baudžiamąjį nusižengimą ir nekvalifikuotą papirkimą skiriamos maksimalios baudos yra mažos ir gali būti neproporcingos kyšio vertei ir gaunamai naudai daugelyje užsienio valstybės pareigūnų papirkimo bylų.

2. Papirkimas (BK 227 straipsnis) gali būti padaromas tik tiesiogine tyčia. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad kvalifikuojant asmens veiksmus pagal BK 227 straipsnį, esminę reikšmę turi tai, ko siekiama tokiais veiksmais. Šiuo atveju būtina nustatyti, kad, siūlant, žadant, susitarant duoti ar duodant pinigus ar kitas turtines vertybes, valstybės tarnautoją (jam prilygintą asmenį) siekiama paveikti, kad jis, vykdydamas įgaliojimus, elgtųsi taip, kaip to pageidauja papirkėjas. Ši nusikalstama veika padaroma tik tiesiogine tyčia, taigi turi būti nustatyta, kad papirkėjas veikė suvokdamas, jog jis valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui neteisėtai siūlo, žada, susitaria duoti arba duoda kyšį už tai, kad šis veiktų (neveiktų) jo naudai, ir nori, kad valstybės tarnautojas priimtų kyšį bei patenkintų jo interesus. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat pabrėžė, kad „*sprendžiant įtariamo ar kaltinamo asmens kaltumo klausimą tokiais atvejais reikia įvertinti ne tik tai, kaip jo atitinkamus veiksmus suprato valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo, bet ir nustatyti šio asmens realų ketinimą papirkti valstybės tarnautoją ar jam prilygintą asmenį siekiant, kad šis veiktų ar neveiktų jo naudai*“ (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-540/2013, 2K-176/2014, 2K-260/2014, 2K-506-788/2015, 2K-536-942/2015, 2K-439-788/2016). Kita vertus, kitoje byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad „*pasiūlymo ir pažadėjimo duoti kyšį baigtumas nepriklauso nuo paperkamo asmens reakcijos į tai, jo sutikimo ar nesutikimo priimti kyšį, papirkėjo tikslų suvokimo lygio, ar papirkėtas valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo jau yra atlikęs pageidaujamus veiksmus, ar dar ne*“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-266/2014).

Be to, teismų praktikoje nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl kyšininkavimo pabrėžiama, kad konstatuojant kyšininkavimą reikia nustatyti būtiną kyšininkavimo požymį – kyšio davėjo pageidaujamą kyšio priėmėjo veikimą ar neveikimą, t. y. būtina išsiaiškinti, ko siekė kyšio davėjas, pasiūlydamas ar pažadėdamas duoti kyšį, koks yra (buvo) jo interesas (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-536/2013). Kitoje byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymi, kad „*konstatavęs, kad byloje nėra nustatyta, ko konkrečiai siekė V. J. padėdamas ant stalo pinigus, apeliacinės instancijos teismas padarė pagrįstą išvadą, jog V. J. veikė nėra būtinųjų BK 227 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos nusikalstamos veikos sudėties požymių: veikos, t. y. kyšio davimo valstybės tarnautojui už neteisėtą veikimą vykdant įgaliojimus, ir kaltės – tiesioginės tyčios*“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-176/2014). Šiame kontekste verta pažymėti, kad 2008 metais Lietuvos Aukščiausiasis Teismas buvo išaiškinęs, kad „*pagal BK 227 straipsnį baustinas ne tik siekimas kyšiu savo naudai kokių nors konkrečių teisėtų ar neteisėtų valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veiksmų (neveikimo) vykdant įgaliojimus, bet ir siekimas kyšiu išimtinės padėties ar apskritai paperkamo asmens palankumo ateityje*“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-181/2008), tačiau naujesnėse bylose kyšio priėmimas ne už konkrečius veiksmus, o už palankumą kyšį davusiam asmeniui apskritai paprastai kvalifikuojamas kaip piktnaudžiavimas (BK 228 straipsnis), o ne kyšininkavimas (BK 225 straipsnis).

Lietuvą vertinusių Darbo grupės ekspertų nuomone, pernelyg aukštas įrodinėjimo standartas, kuris taikomas teismų praktikoje subjektyviajai papirkinėjimo nusikaltimo sudėties pusei atskleisti, gali tapti problema nagrinėjant užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimo bylas. Be to, tai prieštarauja Konvencijos 1 straipsniui, kuriame akcentuojamas tik papirkėjo ketinimas siūlant, žadant ar duodant kyšį, o ne tai, kaip tokį siūlymą, žadėjimą ar davimą suprato kyšio gavėjas.

3. Vadovaujantis BK 20 straipsnio 6 dalimi, pagal BK neatsako valstybė, savivaldybė, valstybės ir savivaldybės institucija ir įstaiga bei tarptautinė viešoji organizacija. Taigi pagal BK 20 straipsnio 6 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą yra išskiriami tam tikri viešieji juridiniai asmenys, kurie negali būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2009 m. birželio 8 d. nutarime šią nuostatą yra detalizavęs: „<...> į viešųjų juridinių asmenų kategoriją patenka ne tik valstybės ar savivaldybių institucijos ir įstaigos, įgyvendinančios valstybės ar savivaldybių pavestas viešąsias funkcijas, bet ir tie subjektai, kurie vykdo ūkinę veiklą (valstybės ir savivaldybės įmonės), nevalstybinės viešosios organizacijos (religinės bendruomenės, viešosios įstaigos, asociacijos, labdaros ir paramos fondai). <...> prie BK 20 straipsnio [6] dalyje nurodytų juridinių asmenų, kuriems netaikoma baudžiamoji atsakomybė, priskiriami ne visi viešieji juridiniai asmenys. Šioje BK nuostatoje yra nurodyti specifiniai juridiniai asmenys – jie iš visos viešųjų juridinių asmenų kategorijos išskirtini pagal šiuos esminius požymius: jie yra steigiami visuomenei svarbiems tikslams įgyvendinti (visuomeninės reikšmės funkcijoms vykdyti, viešosioms paslaugoms teikti ir administruoti) ir paprastai neužsiima ūkine veikla“.

Vis dėlto tiek iš BK 20 straipsnio 6 dalies nuostatos, tiek iš Konstitucinio Teismo išaiškinimo nėra pakankamai aišku, ar tikrai visos valstybės ar savivaldybių valdomos ar kitaip kontroliuojamos įmonės, viešosios įstaigos konkrečiu atveju negalėtų bandyti remtis šia išimtimi, motyvuodamos, kad jos yra įsteigtos visuomenei svarbiems tikslams įgyvendinti (visuomeninės reikšmės funkcijoms vykdyti, viešosioms paslaugoms teikti ir administruoti) ir tik iš dalies užsiima ūkine, komercine veikla. Lietuvos Respublikos teisės aktuose nėra pateikto vieningo valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų apibrėžimo (universalų apibrėžimą būtų sudėtinga ir sukurti). Teismų praktikoje taip pat nepasitaikė atvejų, kuomet valstybės valdoma įmonė būtų traukiama baudžiamojon atsakomybėn.

4. Baudžiamoji atsakomybė už papirkimą diferencijuojama pagal kyšio vertę (BK 227 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalys) ir (ne)žymiai pagal pageidaujamo valstybės tarnautojo veikimo (neveikimo) teisėtą ar neteisėtą pobūdį (BK 227 straipsnio 1 ir 2 dalys). Kvalifikuotas papirkimas (BK 227 straipsnio 3 dalis) taikomas ir nusikaltimas laikomas sunkiu, kai kyšio vertė viršija 250 MGL (9 415 eurai). Kyšio iki 250 MGL vertės pasiūlymas ar davimas laikomas apysunkiu nusikaltimu ir, teismui parinkus baudos bausmę, baudžiamas nuo 1 iki 1000 MGL dydžio bauda. Verta pažymėti, kad teismų praktikoje skiriamos baudos bausmės vidurkis yra žymiai mažesnis nei įstatyme numatytas baudos bausmės vidurkis. Lietuvos teismų informacinės sistemos (LITEKO) duomenimis, 2016 m. I instancijos teismuose pagal BK 225–229 straipsnius išnagrinėtose baudžiamosiose bylose (į šį skaičių patenka baudos, skirtos už nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus) teismų paskirtas vidutinis baudos dydis asmenims buvo vos 1 264 eurų (~33,5 MGL), t. y. dvigubai mažesnis nei šiuo metu įstatyme numatytas baudos bausmės už baudžiamąjį nusižengimą (*sic!*) vidurkis.

Sunkumų siekiant kvalifikuoti papirkimą gali kilti tais atvejais, kai kyšį sudaro neturtinio pobūdžio neteisėtas ar nepagrįstas atlygis. Teismų praktika šiuo atžvilgiu yra nevienoda (teismai kartais taiko švelniausią normą – baudžiamąjį nusižengimą (BK 227 straipsnio 4 dalis), o kartais – BK 227 straipsnio 1 ar 2 dalį). Bet kuriuo atveju akivaizdu, kad papirkimas, kai kyšis yra neturtinio pobūdžio, negalėtų būti kvalifikuojamas kaip sunkus nusikaltimas (BK 227 straipsnio 3 dalis), nepaisant to, kokią turtinę naudą iš to įgijo papirkėjas arba kokio dydžio žalą patyrė valstybė ar kiti asmenys.

Lietuvą vertinusių Darbo grupės ekspertų nuomone, maksimalios baudos, taikomos užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimo nusikaltimui, yra nedidelės ir daugeliu užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimo atveju gali būti neproporcingos kyšio dydžiui ir gautai naudai. Šią situaciją dar pablogina negalėjimas skirti baudos kartu su laisvės atėmimu. Bausmės dydžio susiejimas su kyšio dydžiu (kaip tą numato BK 227 straipsnio 1, 3 ir 4 dalys) taip pat gali sukelti problemų, kai neįmanoma skaičiais įvertinti kyšio dydį arba kai pats kyšis nesiekia 250 MGL dydžio, taikomo kvalifikuoto papirkimo atveju, tačiau iš to gaunama didelė nauda.

5. Pagal BK 225-227 straipsnius draudžiamas kyšininkavimas, prekyba poveikiu ir papirkimas, kai tuo siekiama pageidaujamo valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėto ar neteisėto veikimo (neveikimo) *vykdant įgaliojimus*. Teismų praktikoje nurodoma, kad kvalifikuojant asmens veiksmus pagal BK 227 straipsnį, esminę reikšmę turi tai, ko siekiama tokiais veiksmais. Būtina nustatyti, kad, „*siūlant, žadant, susitariant duoti ar duodant pinigų ar kitas turtines vertybes, valstybės tarnautoją (jam prilygintą asmenį) siekiama paveikti, kad jis, vykdydamas įgaliojimus, elgtųsi taip, kaip to pageidauja papirkėjas*“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-439-788/2016), taip pat „*pripažįstant duotą, siūlytą ar žadėtą atlygį kyšiu svarbiausia yra tai, kad šis atlygis, nebūdamas oficialiai reglamentuojamų darbinių santykių dalis, siejamas būtent su valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens įgaliojimų vykdymu*“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-48/2009). Kyšininkavimo (BK 225 straipsnis) byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pateikęs ir tokį išaiškinimą: „*Inkriminuojant kyšininkavimą, nebūtina, kad veiksmai, už kuriuos duodamas ir paimamas kyšis, būtų tiesiogiai nurodyti norminiame akte, reglamentuojančiame asmens pareigas. Pakanka, kad tokie veiksmai būtų šio asmens tarnybinių galimybių ribose, t. y. kad toks asmuo, nesąžiningai vykdydamas pareigas, galėtų sudaryti palankias sąlygas sprendimui, kuriuo suinteresuotas kyšio davėjas*“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-207/2013). Vis dėlto papirkimo byloje nuoseklios teismų praktikos šiuo klausimu nėra.

Konvencijos 1 straipsnyje taip pat nurodoma, kad papirkimu laikomas kyšio davimas už „*pareigūno veikimą ar neveikimą einant oficialias pareigas*“, tačiau taip pat pateikiamas išaiškinimas, kad „*veikimas ar neveikimas einant oficialias pareigas – bet koks naudojimasis valstybės pareigūno pareigomis, nesvarbu, ar toks naudojimasis patenka ar nepatenka į jo oficialiai apibrėžtų įgaliojimų sritį*“.

Lietuvą vertinusių Darbo grupės ekspertų nuomone, Lietuvos teismų praktika kelia abejonių, ar užsienio valstybės pareigūno papirkimu būtų laikomi atvejai, susiję su kyšiais už veiksmus (neveikimą), kurie nepriklauso pareigūno kompetencijai. Iki šiol Lietuvoje nagrinėtos korupcijos bylos buvo susijusios su veiksmais, atliktais vykdant pareigūno įgaliojimus. Tai neatitinka Konvencijos reikalavimo apimti atvejus, kai kyšiai yra sąmoningai siūlomi užsienio pareigūnams mainais už veiksmus, kurie neįeina į oficialias jų funkcijas.

6. Konvencijos 1 straipsnio 4 dalies a ir b punktuose pateikiamas „užsienio pareigūno“ apibrėžimas, kuris apima tris kategorijas: a) bet kokius asmenis, išrinktus ar paskirtus eiti įstatymų leidybos, administracines ar teismines pareigas; b) bet kokius asmenis, vykdančius užsienio valstybės deleguotą viešąją funkciją, įskaitant viešąsias agentūras ar viešuosius juridinius asmenis; c) bet kokius tarptautinės viešosios organizacijos pareigūnus ar darbuotojus. Konvencijos aiškinamajame rašte nurodoma, kad „*viešosios funkcijos*“ vykdymas apima bet kokią veiklą užtikrinant viešąjį interesą, kurią delegavo vykdyti užsienio valstybė, pavyzdžiui, veiklą susijusią su viešaisiais pirkimais. Pažymėtina, kad Konvencija reikalauja autonominio užsienio valstybės pareigūno apibrėžimo. Tai reiškia, kad BK turi būti pateiktas savarankiškas užsienio pareigūno apibrėžimas. Jis gali pakartoti Konvencijoje pateiktą apibrėžimą arba gali ir kitaip apibrėžti šią sąvoką, tačiau sutinkamai su Konvencijos reikalavimais. Konvencijos reikalavimų neatitiktą apibrėžimas, kuris tiesiog darytų nuorodą į kitos valstybės teisėje įtvirtintą pareigūno apibrėžimą, kadangi kitos valstybės teisė nebūtinai apims visas Konvencijoje išvardintas nurodytas užsienio pareigūnų rūšis.

BK 230 straipsnio 2 dalyje jau dabar yra įtvirtintas iš esmės savarankiškas užsienio valstybės pareigūno apibrėžimas, kuris nėra siejamas su reikalavimu, ar šis asmuo pagal užsienio valstybės teisės aktus yra valstybės tarnautojas, nes BK nustatyti savarankiški kriterijai, pagal kuriuos sprendžiama, ar asmuo laikytinas užsienio pareigūnu. Kita vertus, Lietuvoje iki šiol nebuvo nė vienos užsienio šalių pareigūno papirkimo bylos, dar nėra susiformavusi šios nuostatos taikymo praktika. Taikant BK nurodytą valstybės tarnautojo ir jam prilyginto asmens apibrėžimą (BK 230 straipsnio 1 ir 3 dalys), pastebėtina, kad teismų praktikoje „*valstybės tarnautojo ir jam prilyginto asmens sąvokos išaiškinamos vadovaujantis ir kitais teisės aktais, nustatančiais jų funkcijas, teises, pareigas ir įgaliojimus*“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-181/2008). Pagal teismų praktiką pripažindamas, kad kaltininkas yra valstybės tarnautojui prilygintas asmuo, teismas turi nurodyti ir

bylos duomenimis pagrįsti, pagal kokį konkretų iš BK 230 straipsnio 1, 2 ar 3 dalyje numatytų alternatyviųjų požymių asmuo prilyginamas valstybės tarnautojui (kasacinės nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-5/2012, 2K-433/2010), „šiuo atveju tokio asmens teisinis statusas analizuojamas vadovaujantis įstatymais bei kitais teisės aktais, apibrėžiančiais asmens pareigas, vykdomas funkcijas, jo teises ir turimus įgaliojimus“ (kasacinė nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-P-89/2014).

Lietuvą vertinusių Darbo grupės ekspertų nuomone, sprendami, ar asmuo yra laikytinas pareigūnu, Lietuvos teismai atlieka gilią atitinkamo asmens funkcijų, galių ir kitų jo teisinio statuso aspektų analizę. Šis metodas neatitinka Konvencijoje nustatyto užsienio pareigūno apibrėžimo autonomiškumo reikalavimo ir būtų didelė kliūtis būsimoje byloje dėl užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimo, nes tektų įrodinėti atitinkamo užsienio pareigūno teisinį statusą toje valstybėje. Ekspertai taip pat pažymi, kad nėra aišku, ar užsienio pareigūno apibrėžimas (BK 230 straipsnio 2 dalis) apimtų asmenis, einančius teisėjo pareigas užsienyje, ir kviečia Lietuvą imtis veiksmų šiam aspektui patikslinti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. BK 20 straipsnyje siūloma eksplicitiškai nurodyti, kad valstybės ir savivaldybės įmonės, taip pat viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, ir akcinės bendrovės bei uždarnosios akcinės bendrovės, kurių visos akcijos ar jų dalis nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei, BK 20 straipsnio prasme nėra laikomos valstybės ar savivaldybės institucijomis ar įstaigomis ir dėl to jos atsako pagal BK. Tai leis pašalinti bet kokias abejones, kad valstybės valdomos įmonės ar viešosios įstaigos, nesvarbu, kad jos įsteigtos visuomenei svarbiems tikslams įgyvendinti (visuomeninės reikšmės funkcijoms vykdyti, viešosioms paslaugoms teikti ir administruoti) ir tik iš dalies užsiima ūkine, komercine veikla, negali atsakyti pagal baudžiamąjį įstatymą.

2. BK 226 ir 227 straipsniuose siūloma numatyti kvalifikuotą papirkimo ir prekybos poveikiu nusikaltimo sudėtį, kai duodamu kyšiu papirkėjas siekia didesnės negu 250 MGL turtinės naudos sau arba kitam asmeniui. Vadovaujantis BK 226, 227 ir 230 straipsnio nuostatomis, šia turtine nauda turėtų būti laikoma turtinė nauda, kuria papirkėjas, siūlydamas ar duodamas kyšį, siekia nepagrįstai pasipelnėti dėl pageidaujamo valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veikimo ar neveikimo vykdant įgaliojimus. Neturi reikšmės, ar ši turtinė nauda būtų gauta vykdant veiklą, kuria teisės aktų nustatyta tvarka gali būti verčiamasi teisėtai, ar ne.

Naujas kvalifikuotas požymis leistų užtikrinti adekvačią baudžiamąją atsakomybę kaltininkui tais atvejais, kai kyšiu gaunama nauda (tuo pačiu valstybės ar kito asmens patirta žala) yra neproporcingai didelė lyginant su paties kyšio dydžiu arba kai kyšio vertės dėl jo neturtinio pobūdžio neįmanoma apskaičiuoti.

Pažymėtina ir tai, kad siekdama tobulinti kitus, su baudos bausmės taikymu susijusius baudžiamojo įstatymo aspektus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2017 metais ketina parengti ir Lietuvos Respublikos Seimui pateikti svarstyti įstatymo projektą, kuriuo BK būtų peržiūrėti baudos bausmės dydžiai, skyrimo taisyklės ir baudžiamojo poveikio priemonių terminai (Žr. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 3.3.3 darbo 2 veiksmą).

3. BK 227 straipsnyje, nekeičiant jame esančių nusikalstamų veikų apibrėžimų ir besiformuojančio jų aiškinimo teismų praktikoje iš esmės, siūloma eksplicitiškai patikslinti, kad papirkėjas atsako pagal baudžiamąjį įstatymą nepriklausomai nuo to, kaip konkrečiai jis suformuluoja pageidavimą dėl paperkamo valstybės tarnautojo veikimo ar neveikimo vykdant įgaliojimus, taip pat nepaisant to, kaip jo atliekamus veiksmus suprato paperkamas valstybės tarnautojas.

4. BK 230 straipsnio 2 dalyje, nekeičiant joje esančių sąvokų ir besiformuojančio jų aiškinimo teismų praktikoje iš esmės, siūloma sukonkretinti, kad sprendžiant, ar asmuo laikomas

valstybės tarnautojui prilyginamu asmeniu, neturi įtakos jo turimas teisinis statusas pagal užsienio valstybės teisės aktus. Taip pat siūloma patikslinti, kad valstybės tarnautojui prilyginamu asmeniu laikomi ir užsienio valstybėje teismines funkcijas atliekantys asmenys.

5. BK 230 straipsnį siūloma papildyti nauja dalimi paaškinant, kad BK 225, 226, 227 straipsniuose nurodytas pageidaujamas valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veikimas ar neveikimas vykdant įgaliojimus, atsižvelgiant į Konvencijos reikalavimus, apima bet kokią naudojimąsi valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens padėtimi, nepriklausomai nuo to, ar tai patenka į valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui teisės aktais apibrėžtą įgaliojimų sritį, ar ne.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Igyvendinus iš Konvencijos plaukiančius įsipareigojimus, Lietuvos Respublika užtikrins veiksmingesnę fizinių ir juridinių asmenų baudžiamąją atsakomybę už papirkinėjimą, įskaitant tarptautiniuose verslo sandoriuose.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Numatoma, kad Įstatymo projektas prisidės kovojant su užsienio pareigūnų papirkimu (aktyvia korupcija), kadangi juo stiprinamos atsakomybės neišvengiamumo už padarytą nusikalstamą veiką sąlygos.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas įgyvendinimas turės teigiamos įtakos skatinant teisėto, sąžiningo verslo ir investavimo užsienio valstybėse plėtrą.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti nereikės įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu atsižvelgta į Darbo grupės pateiktas preliminaras rekomendacijas Lietuvai. Šios rekomendacijos ir pagrindinės šio įstatymo projekto nuostatos buvo aptartos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu sudaryto Baudžiamojo kodekso priežiūros komiteto 2017 m. balandžio 13 d. posėdyje.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „*Baudžiamasis kodeksas*“, „*papirkimas*“, „*kyšis*“, „*valstybės tarnautojas*“, „*valstybės tarnautojui prilygintas asmuo*“, „*valstybės ir savivaldybės įmonė*“, „*juridinis asmuo*“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministrė

Vilija Valniutė

2017-04-25

13

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 20, 226, 227 IR 230 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 20 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Pagal šį kodeksą neatsako valstybė, savivaldybė, valstybės ir savivaldybės institucija ir įstaiga bei tarptautinė viešojo organizacija. Valstybės ir savivaldybės institucijomis ir įstaigomis nėra laikomos ir pagal šį kodeksą atsako valstybės ir savivaldybės įmonės, taip pat viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, ir akcinės bendrovės bei uždarnosios akcinės bendrovės, kurių visos akcijos ar jų dalis nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei.“

2 straipsnis. 226 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 226 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytus veiksmus, tiesiogiai arba netiesiogiai pats ar per tarpininką pasiūlęs, pažadėjęs ar susitaręs duoti arba davęs didesnės negu 250 MGL vertės kyšį arba siekdamas didesnės negu 250 MGL turtinės naudos sau arba kitam asmeniui, baudžiamas laisvės atėmimu iki septynerių metų.“

3 straipsnis. 227 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 227 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 ar 2 dalyje numatytus veiksmus, tiesiogiai arba netiesiogiai pats ar per tarpininką pasiūlęs, pažadėjęs ar susitaręs duoti arba davęs didesnės negu 250 MGL vertės kyšį arba siekdamas didesnės negu 250 MGL turtinės naudos sau arba kitam asmeniui, baudžiamas laisvės atėmimu iki septynerių metų.“

2. Papildyti 227 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Asmuo, padaręs šio straipsnio 1, 2, 3 ar 4 dalyse numatytus veiksmus, tiesiogiai arba netiesiogiai pats ar per tarpininką pasiūlęs, pažadėjęs ar susitaręs duoti ar davęs kyšį valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui, atsako pagal šį kodeksą už siekimą kyšiu tiek konkretaus valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veikimo ar neveikimo vykdant įgaliojimus, tiek ir išimtinės padėties arba šio asmens palankumo apskritai, taip pat nepaisant to, kaip jo veiksmus suprato valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo.“

3. Buvusias 227 straipsnio 5, 6, 7 dalis laikyti atitinkamai 6, 7, 8 dalimis.

4 straipsnis. 230 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 230 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo, kuris, nepriklausomai nuo turimo statuso pagal užsienio valstybės teisės aktus, atlieka valdžios atstovo funkcijas, įskaitant teismines, turi administracinius įgaliojimus arba kitaip užtikrina viešojo intereso įgyvendinimą dirbdamas ar kitais pagrindais eidamas pareigas užsienio valstybės ar Europos Sąjungos institucijoje ar įstaigoje, tarptautinėje viešojoje organizacijoje arba tarptautinėje ar Europos Sąjungos teisminėje institucijoje, arba juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje, kuriuos kontroliuoja užsienio valstybė, taip pat oficialūs kandidatai į šias pareigas.“

2. Papildyti 230 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Šiame skyriuje nurodytas įgaliojimų vykdymas apima bet kokį naudojimąsi valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens padėtimi, nepriklausomai nuo to, ar tai patenka į valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui teisės aktais apibrėžtą įgaliojimų sritį, ar ne.“

3. Buvusią 230 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

*Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė*

Simona Mesonienė

2017-04-25

Teisingumo ministrė

Wilda Vainiūtė

2017-07-25

15

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 20, 226, 227 IR 230 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 20 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Pagal šį kodeksą neatsako valstybė, savivaldybė, valstybės ir savivaldybės institucija ir įstaiga bei tarptautinė viešoji organizacija. **Valstybės ir savivaldybės institucijomis ir įstaigomis nėra laikomos ir pagal šį kodeksą atsako valstybės ir savivaldybės įmonės, taip pat viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, ir akcinės bendrovės bei uždarnosios akcinės bendrovės, kurių visos akcijos ar jų dalis nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei.**“

2 straipsnis. 226 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 226 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytus veiksmus, tiesiogiai arba netiesiogiai pats ar per tarpininką pasiūlęs, pažadėjęs ar susitaręs duoti arba davęs didesnės negu 250 MGL vertės kyši **arba siekdamas didesnės negu 250 MGL turtinės naudos sau arba kitam asmeniui,** baudžiamas laisvės atėmimu iki septynerių metų.“

3 straipsnis. 227 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 227 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Tas, kas padarė šio straipsnio 1 ar 2 dalyje numatytus veiksmus, tiesiogiai arba netiesiogiai pats ar per tarpininką pasiūlęs, pažadėjęs ar susitaręs duoti arba davęs didesnės negu 250 MGL vertės kyši **arba siekdamas didesnės negu 250 MGL turtinės naudos sau arba kitam asmeniui,**

baudžiamas laisvės atėmimu iki septynerių metų.“

2. Papildyti 227 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Asmuo, padaręs šio straipsnio 1, 2, 3 ar 4 dalyse numatytus veiksmus, tiesiogiai arba netiesiogiai pats ar per tarpininką pasiūlęs, pažadėjęs ar susitaręs duoti ar davęs kyši valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui, atsako pagal šį kodeksą už siekimą kyšiu tiek konkretaus valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veikimo ar neveikimo vykdant įgaliojimus, tiek ir išimtinės padėties arba šio asmens palankumo apskritai, taip pat nepaisant to, kaip jo veiksmus suprato valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo.“

3. Buvusias 227 straipsnio 5, 6, 7 dalis laikyti atitinkamai 6, 7, 8 dalimis.

4 straipsnis. 230 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 230 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo, kuris, **nepriklausomai nuo turimo statuso pagal užsienio valstybės teisės aktus,** atlieka valdžios atstovo funkcijas, **įskaitant teismines,** turi administracinius įgaliojimus arba kitaip užtikrina viešojo intereso įgyvendinimą dirbdamas ar kitais pagrindais eidamas pareigas užsienio valstybės ar Europos Sąjungos institucijoje ar įstaigoje, tarptautinėje viešojoje organizacijoje arba tarptautinėje ar Europos Sąjungos teisminėje institucijoje, arba juridiniame asmenyje ar kitoje organizacijoje, kuriuos kontroliuoja užsienio valstybė, taip pat oficialūs kandidatai į šias pareigas.“

2. Papildyti 230 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Šiame skyriuje nurodytas įgaliojimų vykdymas apima bet koki naudojimąsi valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens padėtimi, nepriklausomai nuo to, ar tai patenka į valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui teisės aktais apibrėžtą įgaliojimų sritį, ar ne.“

3. Buvusią 230 straipsnio 5 dalį laikyti 6 dalimi.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Seimo ministrė

Vainiutė

2017-04-25

17

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 20, 226, 227 IR 230
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-17-521; TAIS NR. 17-5465)**

2017-04-26 Nr. NV-1071

Vilnius

Įvertinę *ypatingos skubos tvarka* Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, tačiau nevertindami siūlomo reguliavimo nuostatų pagrįstumo teisės taikymo kontekste, teikiame šiuos pastebėjimus:

1. Projektu keičiamo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 230 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad BK XXXIII skyriuje nurodytas kyšis yra bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdant įgaliojimus. Taigi, kyšis pats savo esme yra grindžiamas nauda, tačiau ta nauda nebūtinai turi būti materialiai, todėl šiame kontekste svarstyтина, ar BK 226 straipsnio 3 dalyje ir 227 straipsnio 3 dalyje pagrįstai veikų kvalifikaciniu požymiu yra išskiriama tik turtinė nauda ir jos vertę siūloma sieti su kyšio dydžiu (250 MGL). Mūsų manymu, siūlomi pakeitimai reikalauja sistemiškumo, kartu įvertinant tai, kad pagal BK 230 straipsnio 5 dalį BK 226 straipsnio 1, 3, 5 dalyse ir 227 straipsnyje uždraustų *veikų rezultatu pripažįstamas* tiesiogiai ar netiesiogiai iš šių veikų gautas bet kokio pavidalo *turtas, įskaitant turtinę naudą*, atsiradusią dėl pageidaujamo valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veikimo ar neveikimo vykdant įgaliojimus, nesvarbu, ar ji gauta vykdant veiklą, kuria teisės aktų nustatyta tvarka gali būti verčiamasi teisėtai, ar ne. Kartu nėra aišku, kodėl BK 227 straipsnio 5 dalyje dėstomas reguliavimas siejamas tik su kyšio davimu, kai tuo tarpu minėto straipsnio 3 dalyje greta kyšio siūloma išskirti ir tam tikros vertės turtinės naudos siekį.

2. BK 227 straipsnio 5 dalyje vartojamos kategorijos „išimtinės padėties arba šio asmens palankumo apskritai“ nėra įprastos (apibrėžtos) baudžiamajame įstatyme, todėl vertintinos kaip naujadarai, lemiantys teisinio reguliavimo neapibrėžtumą ir galintys sąlygoti subjektyvų teisės taikymą.

3. Valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo pareigas gali eiti ne tik užsienio valstybėje, bet ir Europos Sąjungos institucijoje ar įstaigoje, tarptautinėje viešojoje organizacijoje arba tarptautinėje ar Europos Sąjungos teisminėje institucijoje, kaip nurodyta BK 230 straipsnio 2 dalyje. Taigi, siūlomas šios dalies papildymas „nepriklausomai nuo turimo statuso pagal užsienio valstybės teisės aktus“ turėtų būti įvertintas tuo aspektu, ar minėtų asmenų statusas negali būti apibrėžiamas ir, pvz., politinės bendrijos steigimo dokumentuose (sutartyse).

4. Siūlome BK 230 straipsnio 2 dalies pakeitimus, kuriuose siūloma išskirti, kad valstybės tarnautojui prilyginamas asmuo gali vykdyti ir teismines funkcijas, įvertinti sistemiškai su valstybės tarnautojo sąvokos samprata, pateikta minėto straipsnio 1 dalyje. Teisėjai yra prilyginami valstybės tarnautojams, todėl manytina, kad BK 230 straipsnio 2 dalyje pateikiama nuoroda „atlieka valdžios atstovo funkcijas“ turėtų savo esme apimti ir asmens atliekamas teismines funkcijas. Papildomas tokių funkcijų išskyrimas vertintinas kaip perteklinis, be to, sistemiškai analizuojant kyla klausimų, kodėl nėra pateikiamas ir kitų galimų funkcijų sąrašas.

5. Pernumeravus BK 227 straipsnio dalis, atitinkamai koreguotina minėto straipsnio 7 dalis (galiojanti 6 dalis), kurioje pateikiama nuoroda į 5 dalį (turėtų būti 6 dalis).

Teisės departamento direktorius

Rimvydas Pilibaitis

pie 12 kl. (LRV posėdis)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA
2017-04-28 Nr. G-4751

2017 m. 04 mėn. 28 d.
Nr. TJ-381

ABJD

Lietuvos Respublikos
teisingumo ministerijai

2017-04-24 Nr. 17.2-3646
į 2017-04-26 Nr. (1.36.)2T-329

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Susipažinę su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos parengtu ir pateiktu derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 20, 226, 227 ir 230 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu, informuojame, kad pastabų ir pasiūlymų dėl šio projekto neturime.

Generalinio prokuroro pavaduotojas

Žydrūnas Radišauskas

Redita Vinterytė, tel. (85) 266 24 33, el. p. redita.vinteryte@prokuraturos.lt

Budžetinė įstaiga, Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288603320.
tel. (8 5) 266 2305, faks. (8 5) 266 2317, el. p. generaline.prokuratura@prokuraturos.lt